

EKONOMIKA

Pravidlá riadenia osobných financií

1. ročník

Životné poistenie

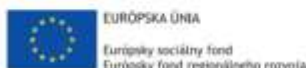
(Učebný text)

Ing. Marcela Jurčová

2023

NÁRODNÝ PROJEKT

„Zlepšenie stredného odborného školstva v Prešovskom samosprávnom kraji“

ÚVOD

Väčšina ľudí si uvedomuje, aké dôležité je poistiť si auto či obydlie. Výrazne menej ľudí si však poistí aj vlastný život. Akoby ľudia netušili, že životné poistenie chráni jednotlivca a jeho rodinu pred finančnými dôsledkami najrôznejších životných situácií. Nejde pritom len o poistenie pre prípad smrti.

OBSAH

ÚVOD	1
1 ŽIVOTNÉ POISTENIE	3
1.1 Poistná zmluva životného poistenia	4
1.2 Druhy životného poistenia	6
1.2.1 Rizikové životné poistenie.....	7
1.2.2 Kapitálové životné poistenie	7
1.2.3 Investičné životné poistenie.....	8
ZDROJE	12

1 ŽIVOTNÉ POISTENIE

Životné poistenie (obr. 1) je finančný produkt, ktorý nám pomôže zabezpečiť sa v prípade nečakaných udalostí, ktoré sa môžu vyskytnúť v priebehu nášho života.

Životné poistenie kryje riziko, že človek bude žiť a nebude mať dostatočný príjem finančných prostriedkov v rizikových životných situáciách – kritická choroba, invalidita, práceneschopnosť, úraz a rovnako kryje aj to, že človek žiť nebude a nedostatočné finančné prostriedky budú mať tí, ktorí boli na ňom finančne závislí.

Obr. 1 Životné poistenie

Hlavnou úlohou životného poistenia je krytie rizík a prevencia voči neočakávaným životným situáciám. Životné poistenie je špecifický produkt v tom, že ho musíme kúpiť v čase, keď ho nepotrebujeme.

Životné poistenie prechádzalo rôznymi etapami vývoja. V minulosti sa využívalo predovšetkým na tvorbu úspor, dnes sa využíva na zmiernenie následkov negatívneho prejavu rôznych druhov rizík súvisiacich so životom a zdravím. Hoci si mnohí ľudia cenia svoj život viac ako akýkoľvek majetok, pri ich poistnom krytí to často tak nevyzerá.

V procese zjednocovania právnych predpisov s členskými štátmi EÚ sme i na Slovensku začali používať členenie dobrovoľných poistení na dve odvetvia: životné a neživotné. Obe tieto poistenia poskytujú komerčné poisťovne. Komerčné poistenie patrí do súkromného sektora finančných služieb. Prevádzkujú a ponúkajú ho súkromné komerčné poisťovne zriadené podľa zákona. Komerčné poisťovne vytvárajú tzv. poistné fondy, s ktorými hospodária a slúžia im na výplatu poistných plnení v prípade nárokov klientov. Zmluvný vzťah medzi poisťovňou a klientom vzniká uzatvorením zmluvy.

Ako bolo spomenuté vyššie, životné poistenie sa spája s poistením osôb. Poistenie osôb predstavuje samostatné odvetvie, ktoré sa orientuje na krytie rizík spojených s poškodením života a zdravia, prípadne na dožitie sa stanoveného veku. Podľa direktívy Európskej únie do nového odvetvia životného poistenia nepatrí poistenie úrazu a poistenie choroby, ak sa dojednávajú bez ďalších rizík životného poistenia (napríklad samostatné úrazové poistenie). Teda, ak si poistíme napríklad dôchodok a súčasne s ním si pripoistíme aj úraz, pôjde o životné poistenie, ale ak si poistíme len úraz, pôjde o neživotné poistenie. Okrem toho životné poistenie zahŕňa aj tzv. kritické choroby. Sú to choroby, medzi ktoré sa zaraďuje napríklad rakovina, infarkt myokardu, cievna mozgová príhoda, ochorenie pľúc, zlyhanie pečene, obličiek, ale aj Parkinsonova choroba, Alzheimerova choroba alebo skleróza multiplex. Prostredníctvom životného poistenia máme zabezpečené, že ak by sa stala niektorá zo spomínaných udalostí, poisťovňa nám pomôže vyplatením peňazí, ktoré by nám následkom tejto udalosti mohli chýbať. Pri poškodenom zdraví totiž človek nemusí byť schopný hneď pracovať a môže na určitý čas stratiť príjem. V prípade smrti jedného z rodičov by rodine mohol chýbať jeho príjem a peniaze od poisťovne by boli aspoň na čas zdrojom príjmu.

Výšku poistného ovplyvňujú v životnom poistení mnohé faktory, napr. starostlivosť o svoje zdravie, vstupný vek poisteného, doba trvania poistenia, doba a forma platenia poistenia, počet poistných rizík či pravdepodobnosť úmrtia.

1.1 Poistná zmluva životného poistenia

Životná poistka (obr. 2) je produkt na dlhé roky, možno aj na celý život. Ak má byť dobre nastavená, je dôležité sa na ňu pozerat' v kontexte celého finančného života rodiny. Jej optimálne nastavenie ovplyvňuje veľa faktorov, ktoré treba zobrať do úvahy.

Od čoho závisí nastavenie poistenia? Predovšetkým od príjmov rodiny, od sociálnych odvodov, od výdavkov rodiny, od stavu našej finančnej rezervy a od úverového zaťaženia.

Obr. 2 Životná poisťovňa

Pri výbere poisťovne je potrebné zvážiť aj osobné potreby. Napríklad to, či sme aktívnym športovcom alebo máme rizikové zamestnanie, koľko máme rokov. Zmena pracovných či zdravotných podmienok človeka alebo presťahovanie sa z bytu do domu spojené s vyššou hypotékou, prípadne narodenie detí, to všetko by malo byť odzrkadlené v zložení životnej poisťovne. Účastníkmi poistenia (obr. 3) – zmluvnými stranami sú:

- **poisťovňa** - domáca alebo zahraničná poisťovňa s licenciou na poskytovanie životného poistenia,,
- **poisťovník** - dospelá osoba, ktorá uzatvára poisťovňu zmluvu a má povinnosť platiť poisťovňu,
- **poistený** - dospelá osoba alebo dieťa, na ktoré sa poistenie vzťahuje,
- **oprávnená osoba** - jedna alebo viac osôb, ktoré majú právo na poisťovňu plnenie v prípade smrti poisteného.

Obr. 3 Účastníci poistenia

Kupovať životné poistenie len preto, aby "sme niečo mali", nemá význam. Správne nastavenie životnej poistky má odzrkadľovať potreby jednotlivcov a má pomôcť preklenúť tie najťažšie životné situácie. Mnohí ľudia sa pri uzatváraní poistky dopúšťajú zbytočných chýb. Napríklad odkladajú uzatvorenie poistky na neskôr, keď môže dôjsť k zhoršeniu nášho zdravotného stavu. Horší zdravotný stav však znamená vyššie poistné. Alebo si vyberajú riziká, ktoré pre nich nemajú význam, no sú lacné. Ďalší z nás uzatvárajú poistky na nezmyselné produkty. Prípadne uzatvoria poistky na krátku dobu, napríklad keď uzavru 10-ročnú zmluvu v tridsiatich rokoch veku. Táto zmluva však skončí a keď sa chcú v štyridsiatich rokoch poistovať, okrem toho, že poistenie kupujú za priemerne vyššiu cenu na celé ďalšie obdobie, často dochádza ešte aj k zhoršeniu ich zdravotného stavu a zaplatia oveľa vyššie poistné sumy. Pomerne častou chybou je, že v mladosti si myslíme, že sa nás poistenie netýka.

Poistná zmluva sa skladá z týchto neoddeliteľných súčastí:

- **návrh na uzavretie poistnej zmluvy** podáva poistník poisťovni, poisťovňa návrh preskúma a prijme alebo zamietne alebo predloží protinávrh,
- **všeobecné poistné podmienky** vymedzujú všetky základné pojmy, práva a povinnosti, spôsoby plnenia, výluky,
- **zmluvné dojednania** konkretizujú a ďalej dopĺňajú poistné podmienky dojednávaneho produktu,
- **osobitné dojednania, prílohy, dodatky** - používajú sa vtedy, keď je potrebné sa odchýliť od štandardných poistných podmienok,
- **poistka** je potvrdenie o riadnom uzavretí poistnej zmluvy a vzniká vtedy, keď poisťovňa ukončí proces skúmania návrhu poistnej zmluvy a dochádza k prijatiu (akceptovaniu) návrhu poistenia.

1.2 Druhy životného poistenia

Životné poistenie (obr. 4) je možné uzavrieť ako:

- **poistenie pre prípad smrti** - rizikové životné poistenie, kde celé poistné sa spotrebuje na poistné riziko, nič sa nesporí,
- **poistenie pre prípad dožitia** - kapitálové poistenie pre prípad dožitia alebo "čisté dožitie", nekryje riziko smrti – keď poistený zomrie, poisťovňa vyplatí len aktuálnu hodnotu poistenia alebo doteraz zaplatené poistné,

- **poistenie pre prípad smrti alebo dožitia** - zmiešané životné poistenie alebo kapitálové životné poistenie pre prípad smrti alebo dožitia je kombináciou poistenia pre prípad smrti a dlhodobého sporenia so zaručenou technickou úrokovou sadzbou,
- **investičné životné poistenie** - kombinácia rizikového životného poistenia a investovania finančných prostriedkov do podielových fondov, pričom nie je zaručený ani výnos, ani hodnota investičného účtu.

Obr. 4 Druhy životného poistenia

1.2.1 Rizikové životné poistenie

Poistenie pre prípad smrti – rizikové životné poistenie zabezpečuje poisteného a jeho rodinu pre prípad smrti z akýchkoľvek príčin, či už následkom úrazu alebo choroby.

Používa sa pri zaistení úveru alebo v prípade zabezpečenia rodiny, keď poistník nechce sporiť, chce byť len poistený. Poistné sa platí bežne (pravidelnými splátkami) alebo jednorazovo. Dojednáva sa s pevnou poistnou sumou alebo s klesajúcou poistnou sumou a jednorazovou kalkuláciou poistného (poistenie úveru).

1.2.2 Kapitálové životné poistenie

Kapitálové životné poistenie je kombináciou životného poistenia a dlhodobého sporenia so zaručeným výnosom, tzv. technickou úrokovou sadzbou. Má dva základné varianty. *Kapitálové*

poistenie pre prípad smrti alebo dožitia je najrozšírenejším životným poistením, kedy dohodnutá poistná suma bude vyplatená v prípade smrti poisteného v priebehu poistnej doby alebo pri dožití konca poistenia. *Kapitálové poistenie pre prípad dožitia* je iný typ kapitálového životného poistenia, kedy sa len sporí a poistený dostane na konci poistenia nasporenú sumu – kapitál. Peniaze môže použiť na čokoľvek. V prípade smrti poisteného v priebehu poistnej doby poisťovňa vyplatí hodnotu poistenia (poistnú rezervu) alebo doteraz zaplatené poistné. Špeciálnym prípadom kapitálového životného poistenia je *dôchodkové poistenie*, pri ktorom sa poistné plnenie vypláca formou dôchodku, nie jednorazovo. Dôchodok môže byť vyplácaný doživotne alebo dočasne, počas dohodnutej doby, napr. 5 rokov alebo 15 rokov.

1.2.3 Investičné životné poistenie

Investičné životné poistenie je kombináciou životného poistenia a dlhodobého investovania finančných prostriedkov do podielových fondov. Časť poistného sa spotrebuje na riziko a poplatky, druhá časť sa dohodnutým spôsobom investuje na základe zvoleného alokačného pomeru do jedného alebo viacerých podielových fondov. Výnos nie je garantovaný, ale pri rozumnom nastavení a manažovaní investície je možné dosiahnuť vyšší výnos, ako pri kapitálovom životnom poistení. Nakúpené podielové jednotky je možné presúvať medzi jednotlivými fondmi, a tým dosahovať vyššie zisky. Investičné životné poistenie si vyžaduje zo strany klienta schopnosť akceptovať aj riziko prípadnej straty.

Zrušenie životného poistenia

Životné poistenie môže zaniknúť viacerými spôsobmi:

Výpoveď poistnej zmluvy životného poistenia

Poisťovňa nesmie v priebehu trvania životného poistenia vypovedať poistnú zmluvu životného poistenia, klient je proti tomu chránený zákonom. Jedinou výnimkou je obdobie do 2 mesiacov od uzavretia poistenia. Na druhej strane klient vypovedať poistnú zmluvu môže. Keďže ale ide väčšinou o dlhodobé sporenie, zrušenie životného poistenia je pre klienta väčšinou nevýhodné, a to najmä v prvých rokoch trvania poistnej zmluvy.

Zánik životného poistenia pre nezaplatenie poistného

V prípade nezaplatenia prvého poistného do 3 mesiacov od jeho splatnosti poistenie zaniká. Ak nie je zaplatené následné poistné, poistenie zaniká do 1 mesiaca od doručenia výzvy na zaplatenie. To hovorí zákon. V praxi však existujú produkty životného poistenia, ktoré sa podmienkami odchyľujú od základných ustanovení občianskeho zákonníka. Napr. pri investičnom životnom poistení, keď neplatíme poistné, po určitom zmluvne stanovenom čase sa poistenie dostane do tzv. splateného stavu, kedy už nie sme poistení, ale peniaze sa nám zhodnocujú.

PRÍKLAD: Filip má 25 rokov, jeho zdravotný stav je vynikajúci, má 180 cm a 80 kg, je nefajčiar a spláca hypotéku. Pracuje ako administratívny pracovník a jeho príjem je 830 € v čistom. Zostatok jeho hypotéky je 65 000 € a úver bude splácať ešte 30 rokov. Robí len rekreačné športové aktivity ako beh, plávanie a cyklistiku. Na svojom sporiacom účte má vytvorené rezervy, ktoré mu vystačia na pol roka bežných výdavkov.

Čo všetko by si mal Filip poistiť a v akej výške?

V tomto bode sa názory poistných maklérov rozhodne budú líšiť, pretože na nastavenie rizikového životného poistenia neexistuje ideálna šablóna.

Dobre nastavené rizikové životné poistenie by rozhodne malo kryť aj týchto **5 najdôležitejších rizík:**

- trvalé následky úrazu,
- invaliditu,
- kritické ochorenia,
- smrť akoukoľvek príčinou.
- dlhodobú pracovnú neschopnosť.

Filip dostal takúto modelovú ponuku z viacerých životných poisťovní:

Pripoistenie	Poistná suma	Poistná doba
Smrť s konštantnou poistnou sumou	2 000 €	40 r.
Hypo poistenie – poistenie smrti/invalidity nad 40% s lineárne klesajúcou poistnou sumou	65 000 €	30 r.

Trvalé následky úrazu s progresívnym plnením	30 000 €	40 r.
Balíček kritických ochorení (infarkt, rakovina,...)	20 000 €	40 r.
Dlhodobá pracovná neschopnosť od 29. dňa	10 €/deň	40 r.

Cena sa samozrejme v závislosti od konkrétnej životnej poisťovne líšila, ale celková suma poistného sa pohybovala od 30 € mesačne.

Zvyčajne platí, že platba za životné poistenie by nemala byť príliš vysoká a nemala by dosahovať viac ako 10% z čistej mzdy. Filipov pomer poistného k čistej mzde je $30:830 = 3,6\%$. Má skvelú cenu nakoľko má málo rizikové zamestnanie, je nefajčiar a je ešte mladý.

ÚLOHY

Rozhodnite a zdôvodnite, kto bude platiť vyššie poistné pre prípad smrti: požiarnik, hokejista, sekretárka.

Zistite, či máte uzatvorené životné poistenie. Ak áno, aké a v ktorej poisťovni?

Nájdite aspoň tri poisťovne, ktoré poskytujú životné poistenie a porovnajte ich ponuky.

OTÁZKY

- 1. Charakterizujte životné poistenie.**
- 2. Vymenujte základné poistné druhy v životnom poistení.**
- 3. V akých časových intervaloch je možné platiť poistné pri životnom poistení?**

---

4. Uved'te aspoň 3 faktory, ktoré ovplyvňujú výšku poistného v životnom poistení.

5. Doplňte správne odpovede:

Dokument, v ktorom uzavrieš s poisťovňou poistenie, sa nazýva poistná .....

Tebe sa v dokumente hovorí .....

Suma, ktorú ti vyplatí poisťovňa, v prípade udalosti, sa nazýva poistné .....

ZDROJE

D.Janíčková, J. Lang, Finančná gramotnosť pre stredné školy, Finecom, s.r.o., 2014, ISBN 978 – 80 – 971677 – 0 – 7

<https://www. D.Janíčková, J. Lang, Finančná gramotnosť pre stredné školy, Finecom, s.r.o., 2014, ISBN 978 – 80 – 971677 – 0 – 7>

<https://www.fininfo.sk/fininfo/financne-produkty/poistenie/co-je-poistenie/co-je-poistenie.html>

<https://www.poistenie.sk/>

<https://www.insia.sk/blog/zivot-ako-riziko-alebo-ako-na-zivotne-poistenie/>

<https://www.finsider.sk/poistenie/rizikove-zivotne-poistenie/>

<https://www.partnersgroup.sk/>

